

ОСТАННІ НОВИНИ

07:42 Чи поверне Україна кордони 1991 року: Портников озвучив шокуючий прогноз

07:21 Пенсії з 1 липня переахують частині українців: хто отримає надбавку

07:17 **СЧ-2026: результати та відеореєстри матчів, розклад телетрансляцій в Україні**

15:06 **22:01** Полупінний лимонад: готується напрохід просто

15:06 **21:30** Девід Бекхем розкрив секрет щасливого шлюбу з Вікторією

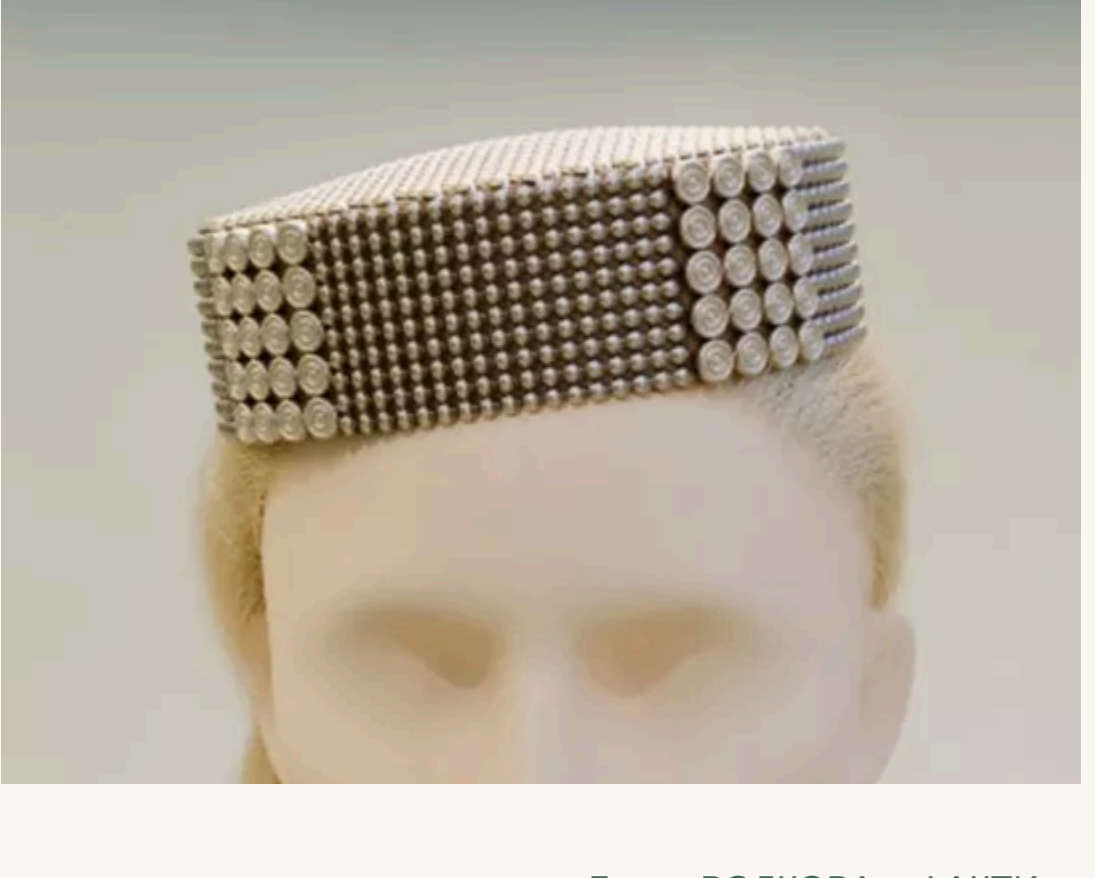
15:06 **21:01** Додайте чайну ложку цієї спеції до кимленої квасолі: вона буде м'якшою та без гіркоти

15:06 **20:38** Понад рік борюся за життя: він з Львівщини не переніс важкого поранення

15:06 Крутше зовні, ніжне

Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі

12.24 — 14 червня 2026

Ганна БОЛКОВА, «ФАКТИ»

В Історико-культурному заповіднику «Більське», що у Котельві на Полтавщині, **артефакти якого приваблюють в тому числі й «чорних» археологів**, повідомили про сенсаційні знахідки, зроблені ще у 2017 році під час розкопок масштабного некрополя Скоробір. Йдеться про жіночий комплект зі шкіри: шапку та пояс, яким понад 2500 років. Унікальність артефактів у тому, що вони не лише вперше знайдені на території Східфі, але й не мають аналогів у центральновароєвськ-их культурах та надносять уявлення про новий, раніше невідомий тип жіночого головного убору I тис. до н.е.

Тисячолітня знахідка ледь не «розчинилась» на очах

Спільний експедиції Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Історико-культурного заповідника «Більське» на чолі з кандидатом історичних наук Іриною Шрамко в одному з найбільших некрополів Більського городища вдалося виявити парне поховання — чоловіка років 30–40 та молодіої жінки років 18–22.

Гравіюмика, вочевидь, давно винесли з могили багато цінних предметів, у тому числі витоповлених із золота. Однак у цьому кургані, який археологи датують останньою чвертю VI століття до нашої ери, зафіксовано справжню сенсацію: біля голови та ніг померлої лежали незвичайні для Східфі тієї історичної доби предмети, що були використані в похоронному обряді. А саме: залишки шкіряного пояса й уціліла шапка, оздоблені бронзовими бляшками. Поряд — старовинне бронзове дзеркало, ігровий набір кісточок для пальців, чорно полірована чашка, тарілка з рогів, оправа від дерев'яної посудини тощо. Це вказувало на зв'язок померлої із сакральною сферою при житті й на її аристократичне становище в суспільстві. Одним же із показників високого соціального статусу жінки у стародавніх суспільствах є похоронний костюм, основним елементом якого є головний убір.

Розкопки кургану. Де були поховані чоловік років 30-40 та молода жінка 18-22 років

Чоловік, як і належить воїнові, був похований зі зброєю та металевими елементами кіньської зброї.

— Шкіряні речі знаходились у досить непоганому стані, — розповів «ФАКТАМ» **директор Історико-культурного заповідника «Більське» Ігор Корост**. — Їх підняли на поверхню у земляному моноліті. Але під дією природних чинників шкіра буквально на очах почала ніби «розчинятися». На щастя, реставратори прямо в польових умовах зуміли добитися майже неймовірного — зупинити цей процес за допомогою спеціальних розчинів.

Фрагменти пояса

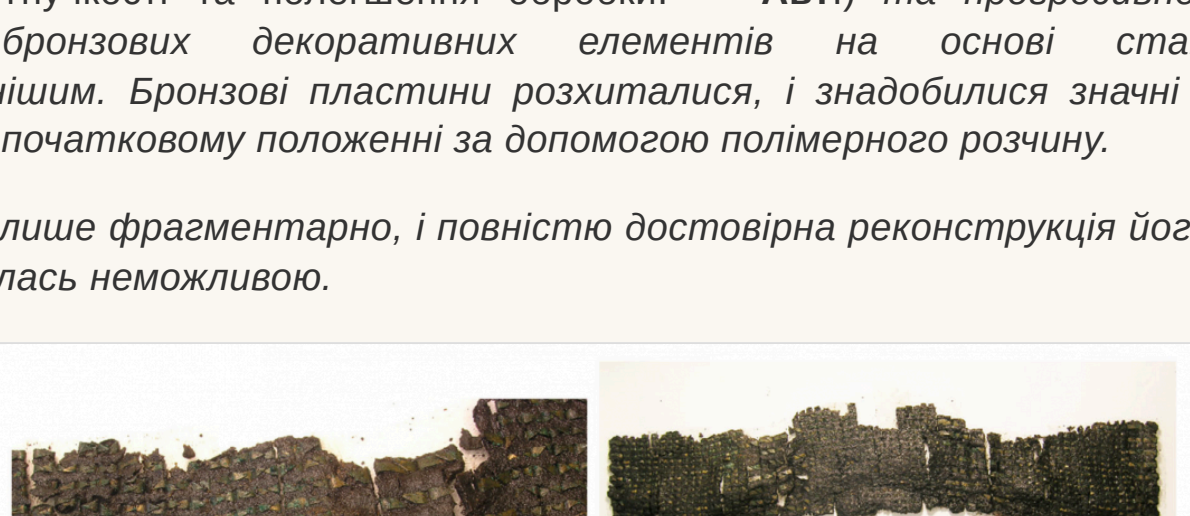
Факівцями Харківської філії науково-дослідного реставраційного центру України Сергію Омелівнику та Володимирі Болотіну було надзвичайно важливо відтворити кожну деталь унікальних знахідок. Вони радилися з цього приводу з польськими колегами, зверталися за порадами до реставраторів із Шотландії.

«Шагренева шкіра»: як реставратори відновили унікальний головний убір

Загалом процес відновлення таких рідкісних артефактів технологічно складний і тривалий.

«Сергій Омелівник та Володимир Болотін прагнули зберегти гнучкість шкіри. Однак зрештою їм довелося обрати жорстку фіксацію її форми. Оскільки шкіра не реагувала на пластифікацію (введення спеціальних речовин у матеріали для підвищення їхньої еластичності, гнучкості та полегшення обробки. — Авт.) та прогресивно стислася, утримання бронзових декоративних елементів на основі ставало дедалі проблематичнішим. Бронзові пластини розштовпало, і знадобилися значні зусилля, щоб закріпити їх у початковому положенні за допомогою полімерного розчину.

Пояс зберігся лише фрагментарно, і повністю достовірна реконструкція його зовнішнього вигляду виявилась неможливою.

Шкіряний пояс до та після реставрації

А шапка мала зсередини тонку шкіряну підкладку, і під час реставрації з'явилось зафіксувати її фрагменти. По суті, це шкіряний виріб у формі низького циліндра з плоским верхом, покритого бронзовими декоративними бляшками. Підкладка не лише надавала золотому виробу акуратного, презентабельного вигляду та робила його зручнішим для носіння, але й захищала голову від гострих кілців металевих скоб», — написала у науковій статті, яка була опублікована днями у журналі «Артс» (його видає міжнародна наукова організація MDP1 у цифровому форматі у Швейцарії), вчений-археолог Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат історичних наук Ірина Шрамко.

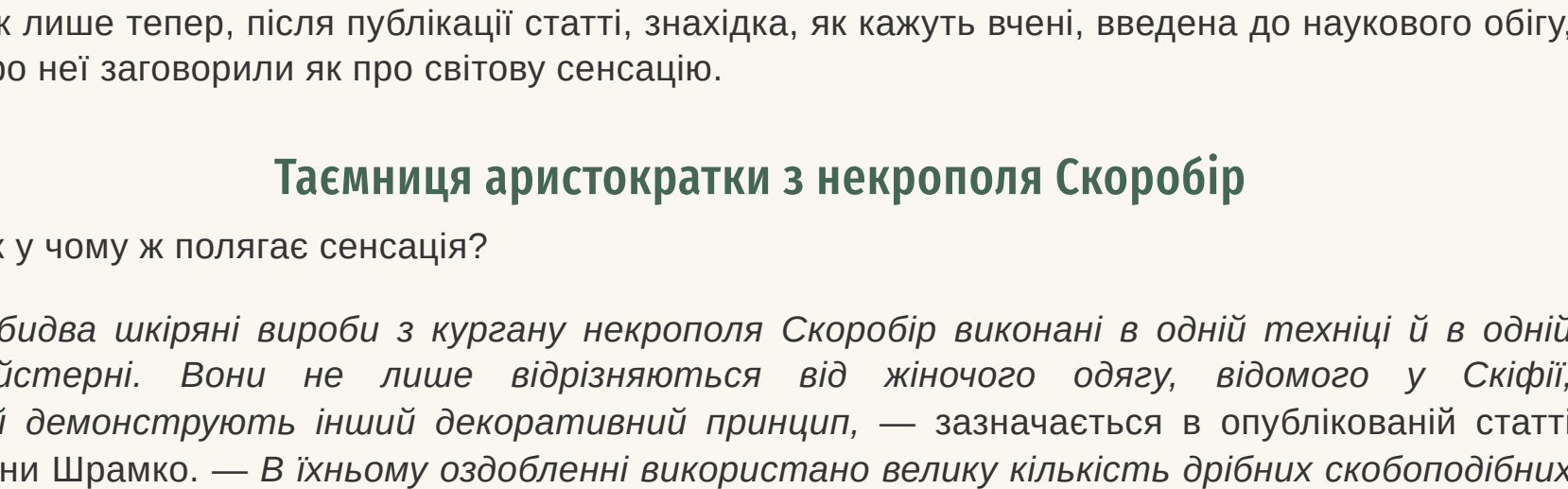
Тож лише тепер, після публікації статті, знахідка, як кажуть вчені, введена до наукового обігу, і про неї заговорили як про світову сенсацію.

Тасмниця аристократки з некрополя Скоробір

Так у чому ж полягає сенсація?

«Обидва шкіряні вироби з кургану некрополя Скоробір виконані в одній техніці й в одній майстерні. Вони не лише відрізняють від жіночого одягу, відомого у Східфі, а й демонструють інший декоративний принцип, — значається в опублікованій статті Ірини Шрамко. — В їхньому оздобленні використано велику кількість дрібних скобоподібних пластинок та особливий спосіб їхнього кріплення до основи, невідомий у скіфському світі, але досить поширений у гальштатській культурі (панівна археологічна культура Західної та Центральної Європи раннього залізного та пізнього бронзового віків, що існувала у XII-V століттях до бронзової доби. — Авт.).

Невеликі бляшки подібного типу використовувалися винятково для оздоблення головних уборів та поясів у південно-східній альпійській зоні, тоді як у решті гальштатського світу вони слугували переважно для прикрашання возів, кімної упряжі та жіночих поясів. Тому очевидно, що південно-східна периферія Гальштату є найперспективнішим регіоном для пошуку походження нашого набору.

Шапка виконана в тій же техніці, що й пояс

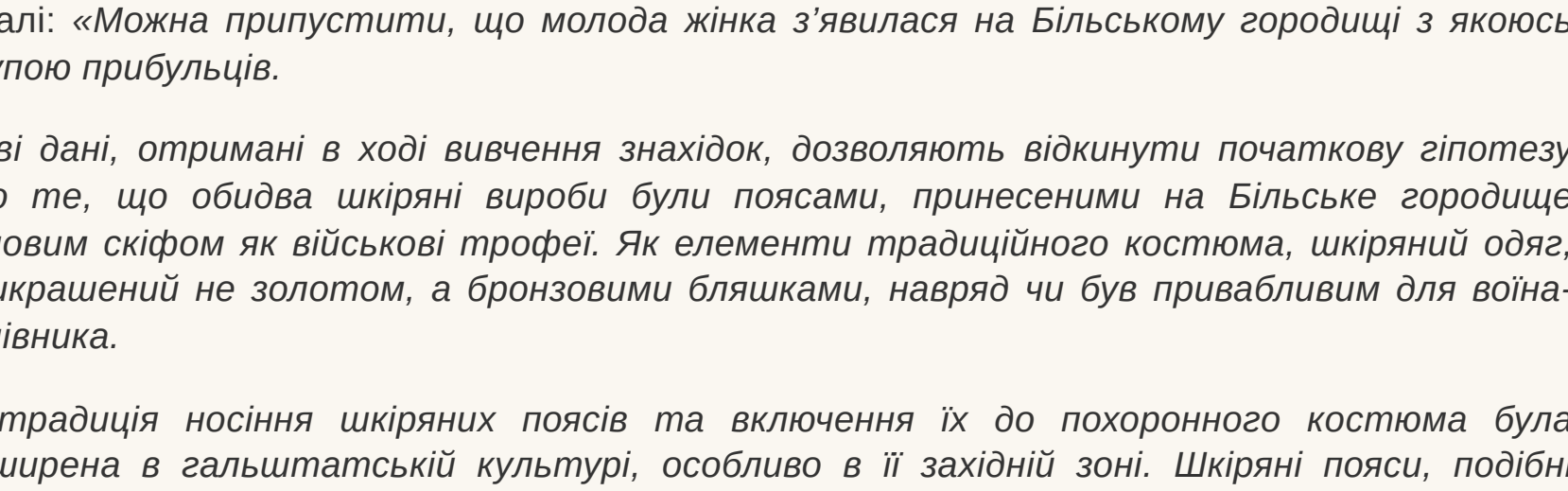
Очевидно, що жінка, похована в кургані, не належала до кочового населення, а була частиною місцевої еліти, задіяної в сакральній сфері життя осілих громад Лівобережного лісостепу Дніпра, яка використовувала свій традиційний костюм у ритуальних практиках, можливо, як сімейну реліквію свого роду».

І далі: «Можна припустити, що молода жінка з'явилася на Більському городищі з якоюсь групою прибулівців.

Нові дані, отримані в ході вивчення знахідок, дозволяють відкинути початкову гіпотезу про те, що обидва шкіряні вироби були поясами, принесеними на Більське городище кочовим скіфом як військовий трофеї. Як елементи традиційного костюма, шкіряний одяг, прикрашений не золотом, а бронзовими бляшками, навард чи був привабливим для воїна-кочівника.

А традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальштатській культурі, особливо в її західній зоні. Шкіряні пояси, подібні за дизайном та технікою виготовлення до зразка зі Скоробору, прикрашені бронзовими бляшками, були популярними в той період й на півдні Німеччини.

Проаналізовані матеріали також свідчать про те, що соціально-етнічний склад мешканців Більського городища був досить неоднорідним. Його курганні некрополі містять останки представників різних груп місцевої аристократії з різних походженням (ковчів скіфи та осіле населення). Серед цієї місцевої еліти жінки займали високий соціальний статус протягом усього архаїчного періоду».

Традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальштатській культурі

Ключ до розгадки Гелону

— Науковці по куринках збирали інформацію, проводили пошуки університет знайденим предметам, — продовжує Ігор Корост. — Зокрема, у лабораторії університету Тарту (Естонія) були зроблені ДНК-аналізи зубів та кісткових решток із кургану. Вони вказували на генетичну спорідненість неблизької з представниками одного з центральновароєвських регіонів, де проживали племена впадов (територія нинішньої Хорватії). Для останніх традиційним було використання шкіряних головних уборів з бронзовим оздобленням (шоломи, шапки) та поясів.

Цікаво, що шапка саме такого фасону («Ліка») є частиною національного одягу сучасних хорватів.

Щоправда, ми не можемо сказати, зі шкіри якої тварини була виготовлена основа пояса і шапки — за браком відповідних умов та спеціалістів в Україні такої аналіз не проводився.

Відайднені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральновароєвської культури», — розповідає Ігор Корост

Причини та умови цих взаємодіацій і досліджують археологи. Але відкриті знахідки в кургані 2017 року вкотре доводять, що Більське городище було унікальним центром чи столицею Лісостепової Східфі.

Як говорить Ігор Корост, на некрополі населення Більського городища (у тому числі в межах грандіозної могильника Скоробір) пересіло більш понад тисячу курганів. За кілька десятиль років археологами удалось дослідити менше сотні з них. Тобто, перспективи досліджень тут колосальні. Могильник є неймовірно інформативним об'єктом, і саме тут в останні роки вдалось відкрити елітні жіночі поховання та знайдено рідкісні артефакти періоду скіфської ерхаїки, що дуже важливо для науки. Фактично кожен курган дарує якісь цікаві знахідки, що дозволяють поглянути по-новому на історію Більського городища. Ключ до розгадки головних тасмниць древнього Гелону — саме тут!

З метою збереження некрополя, що розорюється століттями, підготовлено та погоджено облікову документацію, що дало змогу занести могильник Скоробір до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Артефакти ж, про які йдеться, згодом, як тільки вдасться забезпечити належний рівень безпеки та умов для експонування, будуть представлені на спеціальній виставі у Полтаві.

Раніше начальним сектору археології Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» Сергій Тараненко розповів цікаві моменти історії обителі, який цього року виповнюється 975 років.

“ *Читайте також: Набирає в лісі пісок для домашніх потреб і знайшов тисячолітній скарб: на виставці в Києві вперше покажуть цю унікальну знахідку*

Фото Історико-культурного заповідника «Більське» та Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Читайте нас у Facebook 1878

До змісту розділу

Подібною помилку? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter

Друкована версія Лист редакторів Поскаржитися

f Поділитися т Поділитися t Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

<p>Як правильно використовувати калькули для прання помийки та корони лавбрани</p>	<p>Стільники — кілово Фітунки і несподівані повороти. Терезам — «Завоювані» великий вибір. Таро-прогноз на літо 2026</p>	<p>Українці зможуть ліквідувати електронергі: кого це стосуватися</p>	<p>Дізна — «Справділість» та вибір без корупції. Левав — «Щіста Жезлів» і скав зрозумінені переромки. Таро-прогноз на 16 червня</p>
--	--	---	---

Новини партнерів

<p>Мапа сайту</p> <p>Наша мета</p> <ul style="list-style-type: none">Україна Політика Гроші Родяі	<p>Світ</p> <ul style="list-style-type: none">Підприємства Економіка Спорт Футбол	<p>Культура</p> <ul style="list-style-type: none">Музика Фігурка для Суспільства Стиль життя	<p>Книга рецептів</p> <ul style="list-style-type: none">Людв та мистецтво Життєві історії 25 років потонути	<p>Історія сучасності</p> <ul style="list-style-type: none">Гороскоп Курс валют Запитання Філософії Погода	<p>Інформаційні джерела</p> <ul style="list-style-type: none">Гороскоп Курс валют Філософія Погода
---	--	--	---	---	---

Реклама | Партнерська | Контакт | Версія сайту | Правила користування сайтом | Обліку

© 1997–2026 «ФАКТИ та коментарі»

Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України.

ПОПУЛЯРНЕ

1 Батько лишев Грушевському стільки грошей, що той побудував шестисповерховий будинок і умічнице: вишла книга про українську інтелігенцію початку XX століття

30 травня 2026 12:24

2 «Мене називають стервою»: суддя, яка працювала на фоб, отримала 15 років у'язнення за держзраду в умовах воєнного часу

6 червня 2026 16:50

3 «Наше завдання — померти у вертикальному положенні й без заварок»: 70-річний інструктор ЛЯЖ про боротьбу з поганю генетикою та грибами

7 червня 2026 12:26

4 Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але співав: «Ви Петлюра?» — і після ствердого відповіди почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР

25 травня 2026 12:23

5 «Ми заворди на позиції, нас знищували в нумль»: космос? Володимир Кравчук про роки на фронті

28 травня 2026 12:24

*Рейтинг форматується за останні 7 днів

Погода 16.06.2026, вівторок	<p>Київ</p> <p>+15°</p> <p>вологість: 79% тис.м: 745 мм</p> <p>07:02 Завтра: злива</p> <p>Погода на 30 днів від sinopob.ua</p>
-----------------------------	---

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Кого не випустять за кордон: частина українських паспортів втрагала чинність

15 червня 2026 10:12

Частині військових до кінця року дозволять звільнитися зі служби: Миноборони розкрило деталі

15 червня 2026 16:40

В УПЦ МП відрагували на удар російї по Лаврі: що заставило лідер УНР

15 червня 2026 15:30

«Іх тут завжди багато»: українці хочуть позбавити тимчасового захисту в одній з країн ЄС

15 червня 2026 12:00

рф пошкодила залізницю: затримувється низка поїздів по всій Україні

15 червня 2026 11:20

